

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Open & Distance Education)

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यः, द्वितीयवर्षम् (ज्यौतिषम्) (पञ्चमपत्रम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2022-23

पत्रम् - विषयः -
अध्येतुः नाम - पञ्जीकरणसंख्या -
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः -
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः -

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः - 100	प्राप्ताङ्काः -

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनः प्रेषणदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम्

दिनाङ्कः

आचार्यः, द्वितीयवर्षम् (ज्योतिषम्) - पञ्चमपत्रम्

विषयः - ज्योतिषशास्त्रीयेतिहासः निबन्धश्च।

पूर्णाङ्काः-100

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these section according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 02 x 20 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

भारतीयज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः

1. “ज्योतिषम्” शब्दस्य व्युत्पत्तिः का ?
2. वेदाङ्गज्योतिषस्य कर्ता कः ?
3. सिद्धान्ते कति भेदाः ?
4. दिव्यमानं नाम किम् ?
5. “भूभ्रमजवादः” केन गणितज्ञेन उपस्थापितः ?
6. नवमभावस्य कारकाः के ?
7. प्राचीनसिद्धान्तपञ्चकमिति के प्रसिद्धाः ?
8. सूर्यस्य वैदिकनामत्रयं लिखत ।
9. कति मन्वन्तराणि सन्ति ?
10. शुक्रग्रहस्यान्वेषणं केन ऋषिणा कृतम् ?
11. 'सिद्धान्तशेखर' ग्रन्थस्य कर्ता कः ?
12. स्वर्भानुः कः ?
13. वैदिकद्वादशमासानां नामानि लिखत ।
14. सृष्ट्यादौ विश्वं कीदृशमासीत् ?
15. त्रिविधाः मेघाः के ?
16. ब्रह्मपुराणे पृथिव्याः मानं किम् ?
17. सिद्धादिमुनिसेवितः लोकः कः ?

18. कुहू अमावास्यायाः किं लक्षणम् ?
19. वैदिककालात् पूर्ववर्तिकालस्य का संज्ञा ?
20. पञ्चसिद्धान्तिकाग्रन्थः केन रचितः ?
21. ब्रह्मगुप्तः कस्य आलोचनां कृतवान् ?
22. महासिद्धान्तग्रन्थः केन रचितः ?
23. सिद्धान्तस्य लक्षणं लिखत ।
24. संहिता इत्यस्यार्थः कः ?
25. सामुद्रिकशास्त्रस्य प्रणेता कः ?

खण्डः - ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः

अङ्काः- 08 x 05 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. अमावास्योत्पत्तेः वर्णनं संक्षेपेण कुरुत ।
2. श्रीमद्भागवतोक्तं सूर्यव्यूहवर्णनं चक्रं च निर्मायताम् ।
3. अधिमास-क्षयमासविषये विस्तरेण लिखत ।
4. वराहमिहिराचार्याणां योगदानं प्रपञ्चयत ।
5. आर्यभटीयसंख्याक्रमं निरूपयत ।
6. केशवीयजातकपद्धतिं परिचाययत ।
7. वेदवाङ्मयकालीनज्यौतिषं वर्णयत ।
8. पद्मपुराणोक्तज्यौतिषविषयान् सङ्गृह्य लिखत ।

खण्डः - ग

प्रश्नाः - द्वौ समाधेयौ

अङ्काः- 10 x 02 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. शास्त्रोक्तरीत्या सृष्टिक्रमविषये लिखत ।
2. भास्कराचार्याणां योगदानं विशदयत ।
3. विष्णुपुराणोक्तज्यौतिषविषयान् सङ्गृह्य लिखत ।
4. कालगणनायाः वैदिकमहत्वं वैशिष्ट्यञ्च विशदयत।

Filename: आचार्य 5th paper
Directory: C:\Users\msp\Documents
Template: C:\Users\msp\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dot
m
Title:
Subject:
Author: prasada bhat
Keywords:
Comments:
Creation Date: 11/15/2023 10:59:00 AM
Change Number: 39
Last Saved On: 12/5/2023 12:12:00 PM
Last Saved By: msp
Total Editing Time: 122 Minutes
Last Printed On: 12/5/2023 12:13:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 4
Number of Words: 1,251 (approx.)
Number of Characters: 7,133 (approx.)